

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Cap. 7. de Patriarchis minoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

ijciuntur Archiepiscopi, & Episcopi sequentes.

Sequuntur Episcopales sedes Hierosolymitano Archiepiscopo subiectae.

Lidda	Capitolina
Ioppe	Mauronensis
Alcalon	Gedera
Gaza	Nazareth
Mennas	Thabor
Diocletianopolis	Caraca, vel Perea
Bergrobin	Hadroga
Neapolis	Aphra
Sebaltea	Helem
Hiericuntis	Faran
Tiberiadis	Helenopolis
Diocæsarea	Mons Syna
Legionum	Bethlem Episcopali honore
	à Paschali II. donata petente Balduino Rege Hierosolymit.

Sedes prima.

Cæsarea Palestinæ, ubi Angelus percussit Regem Herodem, & Sanctus Petrus baptizavit Cornelium Centurionem, Vrbs fuit olim celeberrima, mercatu nobilis, vulgò Charfar, inter Aconem & Ioppeam situm habuit. Sub qua Sedes sunt Episcopatus viginti.

Dora	Onus
Antipatrida	Sorutis
Iamnia	Raphios
Nicopolis	Regium Apatos
Regium Hierico	Estomafon
Regium Litus	Triconias
Azulus	Taxus
Hiaralias	Saltum
Afotus	Constantinianus
Hippum	

Sedes secunda.

Scitropolis, vulgò Bethlar, Vrbs in Iudæa, & Galilæa confinis ad Iordanum fluvium nobilis extitit. Sub qua sunt Episcopatus decem.

Capitoliodos	Terraconias
Miru	Clima
Gadaron	Galanis
Pelon	Comanas
Philippus	Scythopolis.

Sedes tertia.

Ruba, quæ à Ptolomæo in Syria deserta ponitur, sub qua sunt Episcopatus duodecim.

Augustopolis	Zora
Arnidilla	Viroffa
Carah	Pentacomia
Hierapolis	Mamapfon
Memidos	Mitrotomias
Eluris	Saltum Hieraticon.

Sedes quarta.

Berytus Phœnicis Libani Metropolim esse constat ex vetustis Geographis. Sub qua sunt Episcopatus xxxv.

Adraffon	Comoganras
Dias	Comogeros
Medaun	Comostanis
Hieraffon	Comis
Nein	Mahederon
Philadelphina	Comoreatos
Hierapolis	Comiscopion
Phenustus	Comis Iulianos

Eluos	Comispigmarethon
Neapolis	Comis Petius
Philopopolis	Comis Anathon
Dionylus	Comis Neothis
Constantianis	Clima anatalis queuissinon
Pentacomias	Comis Anochis
Tricomias	Comis Tralicones
Conafados	Comis Nephdomos
Saltum Vcaneos	Enacomias.
Hexacomias	

S V M M A R I V M.

- 1 Patriarcha minores quibus
- 2 Patriarcha minores inter Latinos sunt sex.
- 3 Aquileiensis Patriarcha cur ita dictus.
- 4 Gradenfis Patriarcha ubi fiat mentio ostenditur.
- 5 Gradenfis civitatis descriptio.
- 6 Gradensem Patriarchatum Nicolaus V. ad inchoatam Venetiarum civitatem transfudit.
- 7 Venetiarum Primus Patriarcha creatus fuit B. Laurentius Iustinianus, à quo Congregatio S. Georgii in Alga apud Venetiam initium sumpsit.
- 8 Congregatio Canonicorum S. Iohannis Evangeliste in regno Portugaliae B. Laurentium Iustinianum parentem, ac fundatorem suum agnoscit.
- 9 Bituricensis Patriarcha ubi fiat mentio ostenditur.
- 10 Pisanus Archiepiscopus, quarum provinciarum. Primas dicatur ostenditur.
- 11 Pisana civitatis Episcopatus antiquissimus est.
- 12 Sardinia an vero Corsica dicatur Primas Pisanus Archiepiscopus, ostenditur.
- 13 Toletanum Archiepiscopum inter Patriarchas inferioris gradus qui ponant, ostenditur.
- 14 Toletanus Archiepiscopus ex privilegio Martini V. summi Pont. gaudet prerogativis veris Patriarchis concessis.
- 15 Dictio, quomodolibet, unius salis est, & omnes easus comprehendit.
- 16 Privilegia habens ad instar alicuius privilegiati, habet etiam illud privilegium, quod privilegiatus instar alterius obtinet.
- 17 Toletum Vrbs Regia, & quasi altera Roma in exaltatione cepit nominari.

DE PATRIARCHIS
Minoribus.

CAP. VII.

PATER quatuor primarios & maximos Patriarchas, de quibus in Capitulis præcedentibus, alij sunt minores: nam secta Armeniorum tres habent Patriarchas, unus eorum residet in Cilicia, & Armenia minore, secundus in Armenia maiore, tertius, quem non non Patriarcham, sed *gabarionem* appellant, præsidet in Russia Provincia Polonorum. Vnicum etiam Patriarcham habent Maronitæ, qui commoratur & præest in Syria in Monte Libano. Habent etiam Aethyopes vna Patriarcham, qui sedem suam habet in Curia Magni Imperatoris Speciosi Iohannis, & vocatur Patriarcha Abyssinorum, & confirmatur à Patriarcha Alexandrino. Est etiam Secta Coptorum, qui simul cum Baptismo Circumcisionem timentur & retinent, & duos habent Patriarchas, quorum unus commoratur in Magno Cayro Aegypti, alter vero apud Aethiopes. Secta quoque Iacobitarum, qui Sanctissimam Trinitatem negant.

duobus Patriarchis parit, quorum vnus in Cayro reſidet, alter in Syria, videlicet in Vrbe Damasco.

2 Sex tamen inter Latinos ſunt Patriarchæ minores, qui vel Romani Pont. indulgentia, vel inueterata conſuetudine Patriarchale nomen vendicarunt, Aquileienſis, Gradenſis, Bituricenſis, Piſanus, & Toletanus. *Regius de præſtantia Patriarchali tom. 13. tractatum Doctorem pag. 285. verſu, Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunit. lib. 3. cap. 7.*

3 De Aquileienſi Patriarcha agit *tex. in cap. nunc vero 9. quæſt. 3.* Nam ante Longobardorum in Italiam aduentum, qui accidit anno ſalutis 566. Aquileienſis Archiepiſcopus more Græcorum & Orientalium Patriarcha nominabatur; irruentibus vero Longobardis primo aduentu Alboinus eorum Rex Aquileiam cepit, propter quod Aquileienſis Patriarcha Sedem hinc inde mutauit, & tandem in Vrbe Venetiarum permanſit.

4 De Gradenſi Patriarcha meminit *Vrbani 11. in cap. erubescant 32. diſt. & Celeſtin. 111. in cap. ex litteris, de officio deleg.*

5 Gradenſis ciuitas breui ambitu clauditur, paludibusque & flumine circumſepta, ſi demas piſcatores homines vix hodie vltos habet incolas, vt qui duorum millium numerum ægre expleant, nihilque habet inſigne antiquitatis, aut ſplendoris argumentum, præter ciuium germanam, & aureo ſeculo conſentaneam ſimplicitatem, & innocentiam, vbi nec factiones, nec fere alias morum corruptelas, conſpicias: ita accepiſſe à Franciſco Auantiſ Veneto refert *Anaſtaſ. Germon. diſt. lib. 3. cap. 7. num. 5. & 6.*

6 Sed propter huius ciuitatis aeris intemperiem hunc Patriarchatum de anno 1451. Nicolaus Pontifex Max. cuiusdem numeri V. ad inclitam Venetiarum ciuitatem tranſtulit, quæ antea per annos ſexcent. ſeptuaginta nouem in circa Episcopum habuerat, vt illam maioris dignitatis prærogatiua decoraret, & ideo iam hodie non vocatur Patriarcha Gradenſis, ſed Venetiarum. Nec obſtat quod dicit *gloſ. verbo ſingulis in cap. in illis 80. diſt.* nempe Patriarcham Gradenſem non eſſe Patriarcham Venetiarum, cum locus Gradi multum differat à Venetijs, quia reſpondetur poſtea illis temporibus Nicolaum V. viſſe Patriarchatum Graden. & Episcopatum Venetiarum, de cuius Patriarchatus inſtitutione *Bernard. Luſtinianus in ſua de Venetorum geſtiſ historia lib. 12.* ſic ait. Coacta igitur Synodo totius Cleri, populique, aſſiſtentibus Duce, & Patriarcha primus creatus Episcopopus Obeliatus, Eneagrij Tribuni Matheumaceni filius. Conſtituitur autem Episcopopolis ſedes in inſula Caſtellana, quæ vt antea diximus Oliuolus appellabatur, vnde & Episcopopo Caſtellano ſemper nomen manſit. Viſus Particiacus, qui eum Episcopopatū tertio tenuit loco, Eccleſiam crexit, quæ nunc extat, dignam ciuitate & Episcopopo, eam Beatiſſimo Petro Apoſtolo dicauit; ibi perſeuerauit donec ætate noſtra Nicolaus V. Pontifex Max. Patriarchali titulo auxit: tranſtulit enim Gradenſis Eccleſiæ dignitatem in hanc Venetiarū Urbem, ſuppreſſo vtroque titulo & Gradenſi & Caſtellano.

7 Primum Venetiarum Patriarcham creauit Laurentium Luſitanum, qui viuens, moriensque multis clariuit miraculis. Tranſlatio facta eſt anno 1451. octauo Idus Octobris.

8 Hæc in d. hiſtoria. Hic fuit ille B. Laurentius Luſtinianus, Ordinis Celeſtini, vitæ ſanctitate, miraculorum, & ſincera eruditionis gloria clarifiſimus, & quo Congregatio S. Georgij in Alga apud Venetiam initium ſumpſit, quem etiam parentem, ac fundatorem ſuum agnoſcit Congregatio eorundem Canonicoꝝ S. Ioannis Euangelista in noſtro Luſitanæ regno, vt habetur in eius officio recitando in diſtis Congregationibus ex indulto Clementis VIII. feliciſ record. die 8. Ianuarij.

9 De Bituricenſi Patriarcha mentio fit in *cap. conqueſtus 9. quæſt. 3.* vbi apud Romanum Pont. queſtatur Narbonenſis Archiepiſcopus, quod Bituricenſis tanquam Primas & Patriarcha ipſo inuito Clericos ad tribunal ſuum venire compelleret, vbi Nicolaus II. vocat Archiepiſcopum Bituricenſem Primatem, & Patriarcham, hoc eſt primæ Sedis Episcopopus; *Alberic. in rub. de ſtatū hominum col. vlt.* dicit Archiepiſcopū Bituricenſem eſſe Primatem in prouincia Burdegaleſi, *Cardin. Alexan. in c. diſſeminus 22. diſt.* Bituricenſem ponit primū Patriarchā poſt quatuor antiquos Patriarchas: *Nicol. Boer. in addit. ad tract. de auctoritate, & præminencia magni Conſil. p. 1. n. 14.* ait Bituricenſem eſſe Primatē in Burdegaleſi prouincia, & probat ex *cap. vlt. de maiorit. & obed. & cap. vlt. de dilation. & cap. vlt. de dol. & contrum.* & eſſe Primatem in prouincia Narbonenſi ex *d. cap. conqueſtus*, & habere ſub ſe quatuor Metropolitanos, videlicet Burdegaleſem, Narbonenſem, Auxitanū, & Tholoſanum; & vnde cum vel duodecim ſuffraganeos.

Aduertendum duxi præcedentibus numeris huius cap. non mea, ſed typographi incuria in orthographia aliquos errores tranſiſſe, quos inter legendum poteris corrigere.

De Cantuarienſi facit verbum *gloſ. verbo Archiepiſcopus in cap. Cleros 22. diſt.*

10 De Piſano Archiepiſcopo quoddam ſit Primas tradunt *addit. margin. ad gloſ. in cap. diſſeminus 22. d. vbi Archiep. & Domin. idem Domin. in cap. Cleros 22. in gloſ. Primatibus diſt. 22. Prepoſ. in cap. Concilia 8. Episcopos ſub nu. 5. diſt. 17. Turrec. in cap. prouincia, verſ. ſed inſurgit quæſt. d. 99. Caſſan. in catalogo gloria mundi p. 4. conſid. 19. in fine, Boer. de ordine & præcedentia graduum p. 1. n. 13. & de auctoritate magni Conſilij nu. 54. Pauin. de officio & poteſtate Capituli prel. 6. n. 13. Caſſan. de equeſtri dignitate n. 94. Petr. Greg. Syntag. iuris lib. 15 c. 10. n. 30. in fine, Gigg. de reſid. Episcoporum q. 18. n. 10. Marc. Anton. Cuch. inſt. iuris Canon. l. 1. tit. 3. Sbroz. de Vicario Episcopali l. 1. q. 3. n. 24. & 25. Anaſtaſ. Germon. d. c. 7. n. 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 41. n. 14.*

11 Sequitur tamē vt aliquid de eo agamus, cum in exquirenda ſui Primatus ratione apud quosdam eſſet exorta dubitatio: pro cuius ſolutione à primordijs rem petentes aduertendum duximus Piſanæ ciuitatis Episcopopatū antiquiſſimū eſſe; Gaudentius enim Piſanus Episcopopus an. 313. in Concilio penes Melchiam Papam nominatur, & Landulpho Piſano Episcopopo, cuiusq; ſucceſſoribꝝ circiter an. 1078. Gregorius VII. vices ſuas comiſit in inſula Corſica, & pro labore, quem primus in ea reſtituenda ad Romanæ Eccleſiæ dominium ſuſcepit, mediæ tatem, duobus vero eius ſucceſſoribus quartam partem omniū redditū largitus eſt: arcem tamen ſubditiōne Romanæ Eccleſiæ reſeruauit, quorum cuſtodes illis, ſi neceſſitas exegerit, vult obedi-

re, vt constat ex lib. 6. *epist. Gregor. VII. epist. 12.* Postmodum Urbanus II. constit. sua incip. Urbanus Episcopus, Dat. Beneuenti 3. Kal. Iunij an. 1091. Pontificatus sui 4. de prad. Gregorio VII. & de Landulpho Episcopo mentionem faciens, ita ait: quia multis iam dudum obsequijs Pisanorum gloriosa nobilitas Romanam sibi Ecclesiam fecit obnoxiam, prædictam insulam de consilio Clericorum Cardinalium, aliorumque fidelium Pisanæ Ecclesiæ commisit, & condonauit; ea conditione interlita vt per annos singulos libras quinquaginta Lucanæ moneta Lateranensi Palatio persolueret. Deinde anno sequenti 1092. idem Urbanus alia sua constit. Dat. Anagnina per manus Ioannis S. R. E. Diaconi Card. Episcopum Pisanum in Archiepiscopum promouit, palliumque concessit, cum suppositione omnium Episcoporum Corsicæ, & vt in ea Metropolitano, & in Sardinia Sedis Apost. Legatus cum perpetua successione existeret. Sed Calixtus II. quoad suppositionem Episcoporum Corsicæ instantibus Genensibus factum Urbanum reuocauit. Insurgunt Pisani, qui ab Honorio II. Genensium sprete contradictione restitutionem obtinuerunt, vt constat ex Constit. ipsius Honorij Dat. Lateran. per manus Arnerici Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi, & Cancellarij 12. Kalen. Aug. an. 1126. Pontificatus sui secundo. Verum, quia huius rei sumpta occasione bella inter Pisanos, & Genensies mouebantur; unde cades, incendia, & multa Christianorum captiuitates peccatis exigentibus oriebantur, Robertus Archiepiscopus Pisanus cessit Genensibus tres Corsicæ Episcopatus, remanentibus sibi alijs tribus, scilicet Alerienfi, Alacenfi, & Sagonensi. Vnde Innocentius Secundus an. 1187. in recompensationem trium subtractorum Episcopatum Corsicæ, Balduino Pisano Archiepiscopo cum varijs alijs priuilegijs ampliando concessit in iudicatu Gallecia in Sardinia Episcopatus duos, scilicet Gartellensem, & Ciuitatensem, & demum Episcopatum Populonia, supponens eos Pisano Archiepiscopo tanquam eorum Metropolitano, & legationem Sardinia ab Urbano II. concessam confirmauit, & Primum super provincia Turritana Sardinia dedit, quod & demum fuit confirmatum per Eugenium Tertium an. 1146. & Adrianum Quartum an. 1156. Et Alexander Tertius priuilegio suo Pontificali asseruato in archiuo publico reformationum ciuitatis Florentia Dat. Anagn. per manus Gratiani Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Subdiaconi, & notarij 3. Id. Aprilis an. 1167. Pontificatus sui septimo ampliando concessit Vbaldo Pisano Archiepiscopo Primum quoque præter Turritanam provinciam etiam super Calaritanam, & Alborenses in dicta insula Sardinia, & cætera per anteriores Pontifices data confirmauit; quod & postmodum fecit Lucius Tertius an. 1181. Urbanus Tertius an. 1186. Celestinus Tertius an. 1191. & Innocentius Tertius an. 1198. prout constat ex libro anni VI. Epistolarum, qui asseruatur in bibliotheca Vaticana *epist. 110.* Turritano Archiepiscopo scribens post alia sic ait. Absenti autem, vel alio tempore venienti (scilicet Pisano Archiepiscopo) non teneberis auctoritate legationis aliquatenus respondere, auctoritate vero Primatiae non plus potest in provincia Turritana, quam Primatibus

vniversis concedunt Canonica sanctiones. Similiter etiam Honorius Tertius an. 1217. scribens Archiepiscopis, & Episcopis, ac nobilibus viris Turritan. & Galluren. iudicibus, alijsque nobilibus per Sardiniam constitutis, eisdem monet quatenus eidem Pisano Archiepiscopo in ijs, quæ in prædicta terra sibi sunt ab Apostolica Sede tanquam Primati suo, & Apostolica Sedis Legato concessa, debitum honorem, & reuerentiam impendant, eiusque salubribus monitis curent deuote, ac humiliter obedire, & habetur in libro primo Epistolarum Honorij Tertij, qui asseruatur in Bibliotheca Vaticana pagina 215. Quibus priuilegijs, & concessionibus Pisani Archiepiscopi enixi suæ Primatiae iure semper vsi fuerunt possessorios actus facientes, vt fecit Federicus Pisanus Archiepiscopus an. 1265. qui Insulam Sardinia visitauit. Et Archiepiscopus Ioannes an. 1302. qui Archiepiscopum Gartellinensem ex Sardinia citauit. Et Pisanus Archiepiscopus, qui an. 1400. Ecclesiam S. Mariæ ex diocesi Turritana contulit. Sed ultra litteras Apostolicas, & priuilegia supradicta, *refre-dus Beneuentanus*, qui vixit de anno 1215. & viuis permansit etiam longo tempore post compilationem Decretalium Gregorij IX. cum fuerit aduocatus in causa Primatiae, de qua in *capitulo sen. de dilatorijs* vt habet in suo opere in titulo de *iuribus quæ competunt Præbato*, numero 2. dicit quod Archiepiscopus Pisanus est Primas Sardinia.

11. Toletanum Archiepiscopum inter Patriarchas inferioris gradus ponunt *specul. titulo de dispensat. paragraph. sunt quoque, versic. 6.* nota quod Primas, *Matth. Egeni. de præstantia Patriarchalis dignitatis tom. 13. tractatum Doctorum pagina mihi 284.* *Andreas Geron. de sacrorum immunit. libro tertio, capite septimo, num. 7.* Verum Toletanos Archiepiscopos non vt ceteros inferioris gradus Patriarchas, sed plus ultra veluti veros, & primarios ex priuilegijs Summorum Pontificum sibi concessis habendos esse contendunt aliqui, præcipue ex speciali indulto Martini Quinti, incip. Martinus, Kalen. Aprilis anno Domini 1422. & sui Pontificatus vndecimo, qui prædecessorum suorum vestigia sequutus, declarauit Toletanum Archiepiscopum priuilegijs veris Patriarchis concessis fuis, his verbis. Necnon omnibus, & singulis prerogatijs, priuilegijs & insignijs, quæ dictis Patriarchis quomodolibet competere potuerunt, vt & gaudere libere, liciteque posse. Cuius meminit Catholicus Rex Ioannes II. in litteris ad Alphonsum Carthaginem Episcopum Burgensem missis anno Domini 1448. vbi ita habetur. El dicho Papa Martino Quinto, constituyó & decretó, que el dicho Don Juan Arcebispo de Toledo, y sus sucesores igualmente sin otra diferencia pudiesen gozar, y gozasen de las insignias, y prerogatiuas, y priuilegios, que a los Patriarchas en qualquier manera pueden competir, &c. refert *Gaspar de Loaysa in collectione Conciliorum Hispania in decreto Gundemari Regis pagina 296.* Vnde aperte colligitur ex citatis verbis dicti indulti Toletano Archiepiscopo competere priuilegia quatuor veris Patriarchis concessa ex dictione illa, quomodolibet quæ vniuersalis est, & omnes casus comprehendit, omnesque distribuis

Rebuff. in commentar. ad l. creditorum 11. vers. quomodo libet. ff. de verborum significat. Cened. practicarum, & canon. quæst. singul. 95. numer. 3. & 5. Deinde etiam eidem Toletano competunt vigore dicti indulti non solum privilegia, & prerogatiue dictis veris Patriarchis concessa, sed etiam illa, quas instar aliorum obtinebant, quia habens privilegia ad instar alicuius privilegiati, habet etiam illud privilegium, quod privilegiatus instar alterius obtinet. *Oldrad. consil. 300. Mandos. in tractatu de privilegijs ad instar glos. 11. numero 9. Soar. de legibus lib. 8. capit. 15. num. 2.* Illud tamen in præsentiarum aduertendum duximus in omnibus privilegijs Toletanæ Ecclesiæ concessis appositam esse clausulam tacite, vel expresse, salvo iure Metropolitanorum, & cat. unde constat (prout infra c. 8. n. 71. cum sequentib. probauimus) Summos Pontifices noluisse præiudicare iuri quæsito alteri Prælati, non ex privilegio, sed de iure, antiquitate, & ratione habenti fundatam intentionem, prout habent Bracharenſes Archiepiscopi super Primatia in Regnis Hispaniarum, vt eodem cap. 8. habetur, aperte ostendentes à principio nascentis Ecclesiæ, institutione sancti Iacobi Apostoli Bracharenſis in ciuitate Primatiam radices egisse, constituto in ea primo totius Hispaniæ Episcopo, constructa prima Ecclesia, & sancti Euangelij prima habita prædicatione.

14 Ratio autem quare Toletanæ Ecclesiæ aliqua fuerunt à Summis Pontificibus concessa privilegia, ea est, quia Toletum Vrbs Regia erat, & Regū Gothorum Sedes, quorum precibus Summi Pont. Prælatos maximis gratiis decorarunt, quas prosequitur *Francisc. de Pisé en la historia de Toledo libro 4. capit. 17.* a alijs in locis: immo & ipsa Vrbs Toletana ob hoc dicebatur Romana, quasi secunda Roma in exaltatione, vt demonstrare videntur verba l. 2. in proæmio libri fori iudicum, vbi dum agitur de Regis electione facienda in ciuitate Toletana, vel in ea, vbi prædecessoris mors contigisset, in hæc verba prorupit. Doncas stablecemos, que de aqui adelante los Reges deban ser escidos en la ciudad de Roma, ó en aquel lugar donde murio el otro Rey, &c. ex qua obleruauit *Spin. in speculo testamenti. glos. 19. princip. num. 73. Molina de primog. libro 1. cap. 2. num. 11.* licet prædicta verba (forſan melius) aliter legant, & intelligant *Alphonſ. à Villadieg. in scholijs ad cand. l. 2. num. 19. Molin. in annot. ad a. cap. 2. num. 1. Gutier. pract. lib. 3. quæst. 13. num. 51. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 18. num. 224.* Deinde id ipsum videtur deduci ex verbis fori de Sobrarbe, ibi, El Rei en Roma, ó en ciudad Metropolitana de Arcobispo, ó Catedral de Obispo, vt refert *Ambrós. de Morales in compendio generalis historia lib. 13. cap. 2.* Denique id ipsum colligi videtur ex vita sancti Ildefonsi apud *Surius. tomo 1. die vigesimatercia Ianuarij*, vbi quatenus ostenditur D. Ildefonsum Archiepiscopum electum fuisse, & Toletanam Sedem incomparabili sanctitate, simul atque eximia doctrina illustrasse, sic dicitur. Deinde post multum tempus decedente S. Eugenio Regalia violentia Toletum deducitur, atque ibidem Pontifex subrogatur, cuius statim virtus enucleata in sede Romulea refullit, & veluti facula ignea ardens omnem Hesperiam perlustrauit: Hinc etiam, quia Roma Vrbs Regia dicebatur l. si duas 6. §. hoc amplius, ff. de excus. tutorum, vbi dum Modestinus doceret Romæ philosophantes munera tutelaram

excusationem habere, quius exemptionis rationem reddens, sic ait. Quorum functioni illam potest quis rationem asserere, quod cum communis sit, & existimetur patria Regia Vrbs, æquum est eum, qui in sua patria se vtilem præbeat, hac immunitate frui, vbi docet *glos. verbo Roma, glos. etiam verbo anterior, in authent. vt Ecclesia Romana cent. an. gaudeat collat. 2.* quem titulum Toletana ciuitas à Romana mutuata fuerat, dum Regia ciuitas nominari incepit, vt ad aliud propositum annotauit *Balthasar de Ameſena de potestate in se ipsum libro secundo capit. vigesimatercio, numero 23. versiculo hinc interpretor, cum mun. sequenti.*

S V M M A R I V M.

- 1 Origo & principia cuiusque rei imprimis sunt exponenda, vt quo tempore clari, aut obſcuri nominis fuerint sine fraude pateat.
- 2 Nihil maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere.
- 3 Interamnenſis Regio, Duriminea appellata, quod Durio & Minio fluminibus intercluditur, amantitate celebratissima.
- 4 Romani prope Limam fluium castra ponentes illum Lethem dixerunt, quod ibi securos latites, & longa patria potauerint obliuia.
- 5 Brachara à Carthagenſibus illic appulſis, & ab Himilione relictis initium sumpſit, à fluuijs Africa, Bragada, cognominata.
- 6 Augusti titulo ab Augusto Imperatore sibi impoſito Brachara cohonestata fuit.
- 7 Brachara diues appellabatur ex magnitudine, & antiquissima negotiatione.
- 8 Brachara habuit vnum & septem conuentibus inuidijs Hispania.
- 9 Flamines, protoſlamines, & archiſlamines in iudicis conuentibus ad sua sacrificia peragenda Ethnici ſoliti erant constituere.
- 10 S. Petrus Apostolus in urbibus, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum flamines, & prima iudiciaria potestas instituit vt Primates præſent.
- 11 Bracharenſis ciuitas Prouincia in iudico conuentu ornata Archiepiscopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis secundum dignitatum gradus à S. Petro constituit adeptæ est.
- 12 Brachara descriptio Georgij Braunij refertur.
- 13 Bracharenſis Senatus ex longissima consuetudine imitium sumpſit.
- 14 Bracharenſes ſuffraganei qui.
- 15 Vicarios quinque in quinque diœceſis prouincijs trienales creat Bracharenſis Archiepiscopus.
- 16 Bracharenſis Archiepiscopus temporalem habet inriſdictionem circa omnes iudices annuos, decuriones, magistratus, & ſcribas.
- 17 Cauſæ ciuiles quantumcunque graues in ampliſſimo Bracharenſi ſenatu ſine vlla appellatione concluduntur, criminales vero per appellationem ad Regiam inriſdictionem deferuntur.
- 18 Laudantur D.D. Senatores Bracharenſes.
- 19 Sedes Ecclesiæ potior debetur priori in Fide recipienda.
- 20 Apostoli potiori ac ſublimiori gradu, & præmio gloria fruuntur, quia priores in Fide recipienda extiterunt.
- 21 D. Petrus primus Bracharenſis Episcopus diuinitus creatus à S. Iacobo Apost. qui multis tam ſeculis deſunctus fuerat, & ad tam præclarum munus obcundum à mortuis ſuſcitatus.

erat conſervat.

74 Nullum quod eſt confirmari non poteſt.

75 Confirmatio ex certa ſententia an actum nullum confirmet, oſtenditur.

76 Confirmatio ex certa ſcientia illa dicitur, in qua inferius eſt tenor rei confirmata.

77 Confirmatio ex certa ſcientia in tertij præiudicium nihil operatur.

78 Primatia contentio inter Archiepiscopos Bracharenſem, & Toletanum, à quo tempore incipit, oſtenditur.

79 Bracharenſis Eccleſia cur ſuum Primatia ius non ſuit proſequuta, oſtenditur.

80 Res omnis ad ultimum ſtatum reduci debet.

81 Vitium rei ſtatus in beneficalibus inſpici debet.

82 D. Fr. Bartholomæus à martyribus Bracharenſis Archiepiſcopus eminenti virtute, & ſpectata fide inſignis Primatiali cruce erecta per Toletanam civitatem libere ambulavit.

83 D. Fr. Alexius de Menefis Bracharenſis Archiepiſcopus Primatiali cruce Martyr ſepultus.

84 Illuſtriſſi. D. Alphoſus Furtado de Mendoza vgilantiſſimus Bracharenſis Eccleſie Antistes coram Rege Catholico Philippo III. Viſſipone Primatus ſui ius defendit.

DE PRIMATV SANCTAE

Eccleſie Bracharenſis in tota Hiſpania, & eius mirabili erectione.

C A P. VIII.

I vera eſt Iuris conſulti regula in l. ff. de origine iuris, & in l. 2. ff. de verborum ſignificatione. quod in quibuſque rebus principia maxime ſunt ſpectanda, tanquam quæ cuiuſque rei potiſſima pars ſint, veriora in his certe dicenda puto, quæ ſub vetuſtatis involucriſ magis ſunt implexa, id eſt omnes qui gentis, aut populi dignitatem explicare ſtudent, exponere imprimis eius originem ac principia debent, vt quo tempore clari aut obſcure nominis fuerint ſine fraude pateat. Nihil enim maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere, vt *Alpiamus eloquens Iureconſultus* in l. 1. ff. de cenſibus Syriam patriam ea laude exornat, nobilis regionibus ſerie ſeculorum, antiquiſſima. Arcades igitur ſe Sole, Luna, ac aſtris priores gloriabantur ex *ſtatio* libr. 4. *Thebaidos*.

Arcades hinc veteres aſtris, lunaque priores.

Plura narrat in hoc propositum *Tiraquell. de nobilitate capit. decimo nono, numer. vigesimo secundo*, & *Plinius* libr. 8. epistolarum ad Maximum ita eleganter exprimit. Reuertere gloriam veterem, & hanc ipsam ſenectutem, quæ in homine venerabilis, in vrbibus ſacra eſt. Et cum plures afferre poſſem, qui pro re ſibi propoſita principia ſemper altius

petiuere, ne tamen longe à ſemita diſcedere videar, cum præcipue quibuſvis ſint obuia, intendens Bracharenſis Eccleſie cum cæteris Hiſpaniarum relationem repræſentare, non dignum ſolum, ſed neceſſarium duxi illius initia repetere, & vt à loco incipiam rei natura expoſtulare videtur.

3 In ameniori Regni Portugalie parte ſita eſt Interamnenſis prouincia, quam Durimineam appellamus, quod Durio, & Minio fluminibus intercluditur loci amenitate celeberrima.

4 Domitores enim orbis Romani cum ad Luſitaniam oppugnandam venirent Minio ſuperato ante Bracharenſe territorium quatuor leucis, prope Limam fluium caſtra poſuerunt, loci amenitate capti, ſingulaque per otium contemplantes per Eliſcos campos & vireta Poëtarum ſigmentis celeberrima ſpatiari crediderunt, Lethem dixerunt fluium, quod ibi ſecuros latites, & longa patriæ potauerint obliuia; ſi aduenæ magna Orbis parte peragrata Interamnenſi regioni terrarum principatum Romæ obliui detulerunt, cur ego Romæ habitans, nunquam meæ patriæ oblitus, eius honorem, laudes, & encomia verbis, & ſcriptis non proferam. Primam refero tibi Brachara ſortem, quæ ſi ad primariam Hiſpaniarum ſortem ſpectemus, tantum alias inter caput euehis vrbes, quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi. Non ſum adeo inurbanus, vt non videam & agnoſcam quantum me felicem reddiderit hæc Curia, quæ albo ſemper erit ſignanda calculo, ne vilo vnquam tempore à memoria dilabatur: Illud verò rogabo Superos, à quibus hoc mihi munus ex Dei gratia oblatum credo, vt proſpero curſu ad ſinem ducant, quæ tam feliciter auſpicantur, nec imperfecto itinere deſtituant, quem ſemel placido lumine conſpexerunt.

De hac Interamnenſi Prouincia, vt aliis omiſſis hoc loco verba faciam quid referam? quæ etſi anguſtis ſinibus videlicet quinquaginta quatuor milliariis longitudine, triginta & ſex latitudine circumſcripta ſit, rerum tamen ſplendore & varietate longe lateque patere notum ſit iis, qui eam oculis perluſtrant: in qua Collegiata quinque, præter centum & quadraginta monaſteria diuerſorum Ordinum diuiſa, & alias Eccleſias, quas Parochiales appellamus, quæ 1460. numerum excedunt ſuis Baptiſteriis adauctæ: amenitatem vero non obſcuro vocis teſtimonio arguunt illi fontium perennium 25000. gratiſſimi decuſus. Sunt & flumina, portus maritimi, pontes elegantiffimo lapide conſtructi, maxima æris temperies, & omnium rerum fertilitas, ac ſecunditas, & alia multa, quæ cum ad rem noſtram hoc in loco non ſpectent, nequaquam poſſunt recenſeri, licet patrius amor nihil intactum relinquere, & omnia libenter proſequi voluiſſet, cum omnium ſocietatum nulla ſit arctior, nulla ſanctior, quàm ea, quæ cum patria vnicuique noſtrum eſt, vt ait *Cicero*. Quod grauiffimi viri magno, & exacto iudicio apud ſe meditantes re & conſilio eam adiuuare non deſiterunt, quod Aſtiſides Athenienſis opere illo egregio comprobauit, qui adhuc exulans in patriam reuerſus præclariſſimam victoriam in bello contra Xerxem reportauit. Non abſimile illud Camilli, qui exulans

- 22 Refertur fragmentum quoddam S. Athanasij.
23 Refertur discipuli, quos S. Iacobus in Hispania habuit.
24 D. Petrus primus Bracharen. Episcopus, quem S. Iacobus suscitavit, ut eum in Bracharen. sede collocaret, fuit antiquus Propheta, cui nomen Samuel, vel Malachia, filius Vrie Propheta, de quo Hierem. capit. vigesimo sext.
25 Samuel hic venit cum transmigratis in Hispaniam duce Nabucocordan, vel Pyrro Hispaniarum praefecto ante aduentum D. Iacobi 624. annis.
26 Petrus discipulos instituit.
27 S. Iacobus cum in Hispaniam appropinquavit primam Fidei plantationem in Gallecia provincia fecit, quam postea post obitum suum ad sui corporis depositionem elegit.
28 Refertur historia Compostellana attestans de miraculosa navis delatione ad Iriensem portum cum corpore S. Iacobi.
29 Doctores referuntur de aduentu S. Iacobi in Hispaniam attestantes.
30 Christus Dominus passus est completis 33. annis tribus mensibus, & aliquibus diebus.
31 S. Iacobus Apostolus in Hispaniam venit tribus, vel quatuor annis post Christi passionem, antequam cateri Apost. dividerentur.
32 S. Iacobus primum ad Iriensem portum in Gallecia appulit, ibique instituit primum Episcopum Bracharae S. Petrum.
33 S. Iacobus ad Hierosolimam rediens ibi Martyrij palmam consecutus fuit ann. 44. quo etiam Beatus Petrus, quem primum Bracharae Episcopum reliquerat, passus est.
34 Dies martyrij Beati Petri fuit vigesima sext. Aprilis.
35 S. Iacobi martyrij dies vigesima quinta Martij sollemnis fuit, quia & Christus carnem humanam suscepit, & passus est, & ideo transferitur in diem vigesimam quintam Iulij, quia ea die inuentum fuit eius corpus.
36 Dies vinculorum S. Petri Apost. non celebratur eo die, quo accidit, propter sollemnitatem Paschatis, in quo euenit, sed die primo Augusti, quo catene Romam sunt adductae.
37 Brachara primam S. Euangelij predicationem, primum Episcopum, primamque totius Hispaniae Ecclesiam ex S. Iacobi iussu obtinuit.
38 S. Iacobus peragrata Galleciae parte, relictoque Petro Bracharen. Episcopo, cum iam ad Hierosolimam rediret, Aragonia regnum petiuit, ubi in Caesarangustana ciuitate Beatissima Virgo adhuc in carne veniens illi apparuit.
39 Caesarangustana ciuitas primam Hispaniae Ecclesiam in honorem Beatissimae Virginis adhuc viuae obtinere meruit: Brachara vero in honorem ipsius fuit Christi Domini, ac Beati Petri Apost. adhuc viuus Ecclesiam construxerat prius obtinuit.
40 S. Petrus primus Bracharae Episcopus martyrij palmam consecutus fuit ann. Christi 44.
41 S. Basilus secundus Bracharae Episcopus passus est ann. 58.
42 Sanctus Ouidius tertius Bracharae Episcopus passus est ann. 65.
43 S. Eugenius primus Toletanae Ecclesiae Episcopus a quo sit constitutus, non inuenitur.
44 S. Eugenius antequam in primum Toletanae Ecclesiae Episcopum crearetur ann. 94. vel 95. mittitur a Clemen. Summo Pontific. post Petrum I. in Galliam a 1 Euangelium predicandum.
45 Decipitur Valdesius in amorum computatione.
46 S. Eugenius primus Toletanae Ecclesiae Episcopus secundum veriorum relationem martyrio coronatur ann. 97.
47 Reprobatur opinio dicentium tempore tantum Sueuorum Regum Primatiam in Bracharen. Ecclesia constituisse.
48 Primatiae in Bracharen. Ecclesia inest ex institutione sancti Iacobi.
49 Secularis potestas ad Ecclesiam iura non potest manum adhibere.
50 Felix Bracharae Archiepiscopus in inuasionibus Maurorum cum 27. viris passus est.
51 Bracharen. Ecclesia non in totum Praelatis caruit illis temporibus, quibus Saraceni Hispaniam occuparunt.
52 De Argemiro Archiepiscopo Bracharen. mentio fit an. 863.
53 De Hero Archiepiscopo Bracharen. mentio fit circa Era. 980.
54 Bracharen. Ecclesia licet Maurorum inuasionibus Pastore aliquando caruisset, in primum postea decus restituta iacentem, ac pene dormientem statum reassumpsit, quae postliminio reuersa ad Primatiales dignitates.
55 Concilium primum Bracharen. celebratum fuit anno post Christum natum 412.
56 Concilium secundum Bracharen. celebratum fuit in Vrbe Lucenti an. Domini 569.
57 Concilium Toletanum quod pro primo habetur tom. 1. Conciliorum celebratum fuit an. 450.
58 Regum summorumque secularium cause ex Regis consultatione in Conciliis solebant tractari.
59 Gothorum Reges in provincialibus & nationalibus Conciliis praesentes erant.
60 Concilia Toleti celebrata, dum Reges in ea sedem habebant congregata erant ad ipsorum supplicationem & per eos solum inuitati conueniebant Episcopi.
61 Dignitas maior in superscriptione & prima voce dignoscitur.
62 Dextera pars nobilior est.
63 Dignitatem maiorem non semper arguit ad dexteram, vel sinistram sedere.
64 Episcopi ubi se subscribunt nominae provinciae, quam sustinent; nationis, & provinciae attenditur dignitas, & nobilitas.
65 Episcopi frequentius in Conciliis sedent secundum antiquitatem consecrationis vniuscuiusque.
66 Episcopi secundum suae consecrationis antiquitatem scripserunt, & sederunt in Concilio Trid.
67 Bracharen. Archiepiscopus cur aliquando ad Hispanensem Ecclesiam translatus fuerit, ostenditur.
68 Privilegia si quae sunt Primatiae ius alieni Praelato concedentia non operantur in tertij prauidicium.
69 Primatiam Hispaniarum Toletanae Ecclesiae de iure competere existimantur summi Pont.
70 Privilegium, seu gratiae ex precibus non veris ipso iure sunt nulla.
71 Privilegium concessum a summo Pont. intelligitur sine tertij prauidicio.
72 Confirmatio est iuris quae stri corroboratio.
73 Confirmatio nouum ius non tribuit, sed quod antea

Rebuff. in commentar. ad l. creditorum 11. vers. quomodo libet. ff. de verborum significat. Cened. practicarum, & canon. quæst. singul. 95. numer. 3. & 5. Deinde etiam eidem Toletano competunt vigore dicti indulti non solum privilegia, & prerogatiue dictis veris Patriarchis concessa, sed etiam illa, quas instar aliorum obtinebant, quia habens privilegia ad instar alicuius privilegiati, habet etiam illud privilegium, quod privilegiatus instar alterius obtinet. *Oldrad. consil. 300. Mandos. in tractatu de privilegijs ad instar glos. 11. numero 9. Soar. de legibus lib. 8. capit. 15. num. 2.* Illud tamen in præsentiarum aduertendum duximus in omnibus privilegijs Toletanæ Ecclesiæ concessis appositam esse clausulam tacite, vel expresse, salvo iure Metropolitanorum, & cat. unde constat (prout infra c. 8. n. 71. cum sequentib. probauimus) Summos Pontifices noluisse præiudicare iuri quæsito alteri Prælati, non ex privilegio, sed de iure, antiquitate, & ratione habenti fundatam intentionem, prout habent Bracharenſes Archiepiscopi super Primatia in Regnis Hispaniarum, vt eodem cap. 8. habetur, aperte ostendentes à principio nascentis Ecclesiæ, institutione sancti Iacobi Apostoli Bracharenſis in ciuitate Primatiam radices egisse, constituto in ea primo totius Hispaniæ Episcopo, constructa prima Ecclesia, & sancti Euangelij prima habita prædicatione.

14 Ratio autem quare Toletanæ Ecclesiæ aliqua fuerunt à Summis Pontificibus concessa privilegia, ea est, quia Toletum Vrbs Regia erat, & Regū Gothorum Sedes, quorum precibus Summi Pont. Prælatos maximis gratiis decorarunt, quas prosequitur *Francisc. de Pisa en la historia de Toledo libro 4. capit. 17.* a alijs in locis: immo & ipsa Vrbs Toletana ob hoc dicebatur Romana, quasi secunda Roma in exaltatione, vt demonstrare videntur verba l. 2. in proæmio libri fori iudicum, vbi dum agitur de Regis electione facienda in ciuitate Toletana, vel in ea, vbi prædecessoris mors contigisset, in hæc verba prorupit. Doncas stablecemos, que de aqui adelante los Reges deban ser escidos en la ciudad de Roma, ò en aquel lugar donde murio el otro Rey, &c. ex qua obleruarunt *Spin. in speculo testamenti. glos. 19. princip. num. 73. Molina de primog. libro 1. cap. 2. num. 11.* licet prædicta verba (forſan melius) aliter legant, & intelligant *Alphonſ. à Villadieg. in scholijs ad cand. l. 2. num. 19. Molin. in annot. ad a. cap. 2. num. 1. Gutier. pract. lib. 3. quæst. 13. num. 51. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 18. num. 224.* Deinde id ipsum videtur deduci ex verbis fori de Sobrarbe, ibi, El Rei en Roma, ò en ciudad Metropolitana de Arcobispo, ò Catedral de Obispo, vt refert *Ambrós. de Morales in compendio generalis historia lib. 13. cap. 2.* Denique id ipsum colligi videtur ex vita sancti Ildefonsi apud *Surius. tomo 1. die vigesimatercia Ianuarij*, vbi quatenus ostenditur D. Ildefonsum Archiepiscopum electum fuisse, & Toletanam Sedem incomparabili sanctitate, simul atque eximia doctrina illustrasse, sic dicitur. Deinde post multum tempus decedente S. Eugenio Regalia violentia Toletum deducitur, atque ibidem Pontifex subrogatur, cuius statim virtus enucleata in sede Romulea refullit, & veluti facula ignea ardens omnem Hesperiam perlustrauit: Hinc etiam, quia Roma Vrbs Regia dicebatur l. si duas 6. §. hoc amplius, ff. de excus. tutorum, vbi dum Modestinus doceret Romæ philosophantes munera tutelarum

excusationem habere, quibus exemptionis rationem reddens, sic ait. Quorum functioni illam potest quis rationem asserere, quod cum communis sit, & existimetur patria Regia Vrbs, æquum est eum, qui in sua patria se vtilem præbeat, hac immunitate frui, vbi docet *glos. verbo Roma, glos. etiam verbo anterior, in authent. vt Ecclesia Romana cent. an. gaudeat collat. 2.* quem titulum Toletana ciuitas à Romana mutuata fuerat, dum Regia ciuitas nominari incepit, vt ad aliud propositum annotauit *Balthasar de Ameſena de potestate in se ipsum libro secundo capit. vigesimatercio, numero 23. versiculo hinc interpretor, cum mun. sequenti.*

S V M M A R I V M.

- 1 Origo & principia cuiusque rei imprimis sunt exponenda, vt quo tempore clari, aut obſcure nominis fuerint sine fraude pateat.
- 2 Nihil maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere.
- 3 Interamnenſis Regio, Duriminea appellata, quod Durio & Minio fluminibus intercluditur, amantissime celebratissima.
- 4 Romani prope Limam fluium castra ponentes illum Lethem dixerunt, quod ibi securos latites, & longa patria potauerint obliuia.
- 5 Brachara à Carthagenſibus illic appulſis, & ab Himilione relictis initium sumpsit, à fluuio Africa, Bragada, cognominata.
- 6 Augusti titulo ab Augusto Imperatore sibi impoſito Brachara cohonestata fuit.
- 7 Brachara diues appellabatur ex magnitudine, & antiquissima negotiatione.
- 8 Brachara habuit vnum & septem conuentibus inuidias Hispania.
- 9 Flamines, protoſtamines, & archiſtamines in iudicijs conuentibus ad sua sacrificia peragenda Ethnici ſoliti erant constituere.
- 10 S. Petrus Apostolus in urbibus, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum flamines, & prima iudiciaria potestas instituit vt Primates præſent.
- 11 Bracharenſis ciuitas Prouincia in iudicio conuentu ornata Archiepiscopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis secundum dignitatum gradus à S. Petro conſtituit adeptæ est.
- 12 Brachara descriptio Georgij Braunij refertur.
- 13 Bracharenſis Senatus ex longissima consuetudine imitium sumpsit.
- 14 Bracharenſes ſuffraganei qui.
- 15 Vicarios quinque in quinque diœceſis prouincijs trienales creat Bracharenſis Archiepiscopus.
- 16 Bracharenſis Archiepiscopus temporalem habet inſiſtentionem circa omnes iudices annuos, decuriones, magistratus, & ſcribas.
- 17 Cauſæ ciuiles quantumcunque graues in ampliſſimo Bracharenſi ſenatu ſine vlla appellatione concluduntur, criminales vero per appellationem ad Regiam inſiſtentionem deferuntur.
- 18 Laudantur D.D. Senatores Bracharenſes.
- 19 Sedes Ecclesiæ potior debetur priori in Fide recipienda.
- 20 Apostoli potiori ac ſublimiori gradu, & præmio gloria fruuntur, quia priores in Fide recipienda extiterunt.
- 21 D. Petrus primus Bracharenſis Episcopus diuinitus creatus à S. Iacobo Apost. qui multis tam ſeculis deſunctus fuerat, & ad tam præclarum munus obcundum à mortuis ſuſcitatus.

- 22 Refertur fragmentum quoddam S. Athanasij.
23 Refertur discipuli, quos S. Iacobus in Hispania habuit.
24 D. Petrus primus Bracharen. Episcopus, quem S. Iacobus suscitavit, ut eum in Bracharen. sede collocaret, fuit antiquus Propheta, cui nomen Samuel, vel Malachia, filius Vrie Propheta, de quo Hierem. capit. vigesimo sext.
25 Samuel hic venit cum transmigratis in Hispaniam duce Nabucocordan, vel Pyrro Hispaniarum praefecto ante aduentum D. Iacobi 624. annis.
26 Petrus discipulos instituit.
27 S. Iacobus cum in Hispaniam appropinquavit primam Fidei plantationem in Gallecia provincia fecit, quam postea post obitum suum ad sui corporis depositionem elegit.
28 Refertur historia Compostellana attestans de miraculosa navis delatione ad Iriensem portum cum corpore S. Iacobi.
29 Doctores referuntur de aduentu S. Iacobi in Hispaniam attestantes.
30 Christus Dominus passus est completis 33. annis tribus mensibus, & aliquibus diebus.
31 S. Iacobus Apostolus in Hispaniam venit tribus, vel quatuor annis post Christi passionem, antequam cateri Apost. dividerentur.
32 S. Iacobus primum ad Iriensem portum in Gallecia appulit, ibique instituit primum Episcopum Bracharae S. Petrum.
33 S. Iacobus ad Hierosolimam rediens ibi Martyrij palmam consecutus fuit ann. 44. quo etiam Beatus Petrus, quem primum Bracharae Episcopum reliquerat, passus est.
34 Dies martyrij Beati Petri fuit vigesima sext. Aprilis.
35 S. Iacobi martyrij dies vigesima quinta Martij sollemnis fuit, quia & Christus carnem humanam suscepit, & passus est, & ideo transferitur in diem vigesimam quintam Iulij, quia ea die inuentum fuit eius corpus.
36 Dies vinculorum S. Petri Apost. non celebratur eo die, quo accidit, propter sollemnitatem Paschatis, in quo ouenit, sed die primo Augusti, quo catene Romam sunt adductae.
37 Brachara primam S. Euangelij predicationem, primum Episcopum, primamque totius Hispaniae Ecclesiam ex S. Iacobi iussu obtinuit.
38 S. Iacobus peragrata Galleciae parte, relictoque Petro Bracharen. Episcopo, cum iam ad Hierosolimam rediret, Aragonia regnum petiuit, ubi in Caesarangustana ciuitate Beatissima Virgo adhuc in carne veniens illi apparuit.
39 Caesarangustana ciuitas primam Hispaniae Ecclesiam in honorem Beatissimae Virginis adhuc viuae obtinere meruit: Brachara vero in honorem ipsius fuit Christi Domini, ac Beati Petri Apost. adhuc viuam Ecclesiam construxerat prius obtinuit.
40 S. Petrus primus Bracharae Episcopus martyrij palmam consecutus fuit ann. Christi 44.
41 S. Basilus secundus Bracharae Episcopus passus est ann. 58.
42 Sanctus Ouidius tertius Bracharae Episcopus passus est ann. 65.
43 S. Eugenius primus Toletanae Ecclesiae Episcopus a quo sit constitutus, non inuenitur.
44 S. Eugenius antequam in primum Toletanae Ecclesiae Episcopum crearetur ann. 94. vel 95. mittitur a Clemen. Summo Pontific. post Petrum I. in Galliam a 1 Euangelium predicandum.
45 Decipitur Valdesius in amorum computatione.
46 S. Eugenius primus Toletanae Ecclesiae Episcopus secundum veriorum relationem martyrio coronatur ann. 97.
47 Reprobatur opinio dicentium tempore tantum Sueuorum Regum Primatiam in Bracharen. Ecclesia constituisse.
48 Primatiae in Bracharen. Ecclesia inest ex institutione sancti Iacobi.
49 Secularis potestas ad Ecclesiam iura non potest manum adhibere.
50 Felix Bracharae Archiepiscopus in inuasionibus Maurorum cum 27. viris passus est.
51 Bracharen. Ecclesia non in totum Praelatis caruit illis temporibus, quibus Saraceni Hispaniam occuparunt.
52 De Argemiro Archiepiscopo Bracharen. mentio fit an. 863.
53 De Hero Archiepiscopo Bracharen. mentio fit circa Era. 980.
54 Bracharen. Ecclesia licet Maurorum inuasionibus Pastore aliquando caruisset, in primum postea decus restituta iacentem, ac pene dormientem statum reassumpsit, quae postliminio reuersa ad Primatiales dignitates.
55 Concilium primum Bracharen. celebratum fuit anno post Christum natum 412.
56 Concilium secundum Bracharen. celebratum fuit in Vrbe Lucenti an. Domini 569.
57 Concilium Toletanum quod pro primo habetur tom. 1. Conciliorum celebratum fuit an. 450.
58 Regum summorumque secularium cause ex Regis consultatione in Conciliis solebant tractari.
59 Gothorum Reges in provincialibus & nationalibus Conciliis praesentes erant.
60 Concilia Toleti celebrata, dum Reges in ea sedem habebant congregata erant ad ipsorum supplicationem & per eos solum inuitati conueniebant Episcopi.
61 Dignitas maior in superscriptione & prima voce dignoscitur.
62 Dextera pars nobilior est.
63 Dignitatem maiorem non semper arguit ad dexteram, vel sinistram sedere.
64 Episcopi ubi se subscribunt nominae provinciae, quam sustinent; nationis, & provinciae attenditur dignitas, & nobilitas.
65 Episcopi frequentius in Conciliis sedent secundum antiquitatem consecrationis vniuscuiusque.
66 Episcopi secundum suae consecrationis antiquitatem scripserunt, & sederunt in Concilio Trid.
67 Bracharen. Archiepiscopus cur aliquando ad Hispanensem Ecclesiam translatus fuerit, ostenditur.
68 Privilegia si quae sunt Primatiae ius alieni Praelato concedentia non operantur in tertij prauidicium.
69 Primatiam Hispaniarum Toletanae Ecclesiae de iure competere existimantur summi Pont.
70 Privilegium, seu gratiae ex precibus non veris ipso iure sunt nulla.
71 Privilegium concessum a summo Pont. intelligitur sine tertij prauidicio.
72 Confirmatio est iuris quastri corroboratio.
73 Confirmatio nouum ius non tribuit, sed quod antea

erat conſervat.

74 Nullum quod eſt confirmari non poteſt.

75 Confirmatio ex certa ſententia an actum nullum confirmet, oſtenditur.

76 Confirmatio ex certa ſcientia illa dicitur, in qua inferius eſt tenor rei confirmata.

77 Confirmatio ex certa ſcientia in tertij præiudicium nihil operatur.

78 Primatia contentio inter Archiepiſcopos Bracharenſem, & Toletanum, à quo tempore incipit, oſtenditur.

79 Bracharenſis Eccleſia cur ſuum Primatia ius non ſuit proſequuta, oſtenditur.

80 Res omnis ad ultimum ſtatum reduci debet.

81 Vitimus rei ſtatus in beneficalibus inſpici debet.

82 D. Fr. Bartholomæus à martyribus Bracharenſis Archiepiſcopus eminenti virtute, & ſpectata fide inſignis Primatiali cruce erecta per Toletanam civitatem libere ambulavit.

83 D. Fr. Alexis de Menefis Bracharenſis Archiepiſcopus Primatiali cruce Martyr ſepultus.

84 Illuſtriſſi. D. Alphoſus Furtado de Mendoza vgilantiſſimus Bracharenſis Eccleſie Antifex coram Rege Catholico Philippo III. Viſſipone Primatus ſui ius defendit.

DE PRIMATV SANCTAE

Eccleſie Bracharenſis in tota Hiſpania, & eius mirabili erectione.

C A P. VIII.

I vera eſt Iuris conſulti regula in l. ff. de origine iuris, & in l. 2. ff. de verborum ſignification. quod in quibuſque rebus principia maxime ſunt ſpectanda, tanquam quæ cuiuſque rei potiſſima pars ſint, veriora in his certe dicenda puto, quæ ſub vetuſtatis involucriſ magis ſunt impleta, id eſt omnes qui gentis, aut populi dignitatem explicare ſtudent, exponere imprimis eius originem ac principia debent, vt quo tempore clari aut obſcure nominis fuerint ſine fraude pateat. Nihil enim maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere, vt *Alpianus eloquens Iureconſultus* in l. 1. ff. de cenſibus Syriam patriam ea laude exornat, nobilis regionibus ſerie ſeculorum, antiquiſſima. Arcades igitur ſe Sole, Luna, ac aſtris priores gloriabantur ex *ſtatio libr. 4. Thebaidos.*

Arcades hinc veteres aſtris, lunaque priores.

Plura narrat in hoc propoſitum *Tiraquell. de nobilitate capit. decimo nono, numer. vigefimo ſecundo*, & *Plinius libr. 8. epistoſarum ad Maximum* ita eleganter exprimit. Reuercere gloriam veterem, & hanc ipſam ſeneſcitutem, quæ in homine venerabilis, in vrbibus ſacra eſt. Et cum plures afferre poſſem, qui pro re ſibi propoſita principia ſemper altius

petiuere, ne tamen longe à ſemita diſcedere videar, cum præcipue quibuſvis ſint obuia, intendens Bracharenſis Eccleſie cum cæteris Hiſpaniarum relationem repræſentare, non dignum ſolum, ſed neceſſarium duxi illius initia repetere, & vt à loco incipiam rei natura expoſtulare videtur.

3 In ameniori Regni Portugalie parte ſita eſt Interamnenſis prouincia, quam Durimineam appellamus, quod Durio, & Minio fluminibus intercluditur loci amenitate celeberrima.

4 Domitores enim orbis Romani cum ad Luſitaniam oppugnandam venirent Minio ſuperato ante Bracharenſe territorium quatuor leucis, prope Limam fluium caſtra poſuerunt, loci amenitate capti, ſingulaque per otium contemplantes per Eliſcos campos & vireta Poëtarum ſigmentis celeberrima ſpatiari crediderunt, Lethem dixerunt fluium, quod ibi ſecuros latites, & longa patriæ potauerint obliuia; ſi aduenæ magna Orbis parte peragrata Interamnenſi regioni terrarum principatum Romæ obliui detulerunt, cur ego Romæ habitans, nunquam meæ patriæ oblitus, eius honorem, laudes, & encomia verbis, & ſcriptis non proferam. Primam refero tibi Brachara ſortem, quæ ſi ad primariam Hiſpaniarum ſortem ſpectemus, tantum alias inter caput euehis vrbes, quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi. Non ſum adeo inurbanus, vt non videam & agnoſcam quantum me felicem reddiderit hæc Curia, quæ albo ſemper erit ſignanda calculo, ne vilo vnquam tempore à memoria dilabatur: Illud verò rogabo Superos, à quibus hoc mihi munus ex Dei gratia oblatum credo, vt proſpero curſu ad finem ducant, quæ tam feliciter auſpicantur, nec imperfecto itinere deſtituant, quem ſemel placido lumine conſpexerunt.

De hac Interamnenſi Prouincia, vt aliis omiſſis hoc loco verba faciam quid referam? quæ etſi anguſtis ſinibus videlicet quinquaginta quatuor milliariis longitudine, triginta & ſex latitudine circumſcripta ſit, rerum tamen ſplendore & varietate longe lateque patere notum ſit iis, qui eam oculis perluſtrant: in qua Collegiata quinque, præter centum & quadraginta monaſteria diuerſorum Ordinum diuiſa, & alias Eccleſias, quas Parochiales appellamus, quæ 1460. numerum excedunt ſuis Baptiſteriis adauſta: amenitatem vero non obſcuro vocis teſtimonio arguunt illi fontium perennium 25000. gratiſſimi decuſus. Sunt & flumina, portus maritimi, pontes elegantiffimo lapide conſtructi, maxima æris temperies, & omnium rerum fertilitas, ac ſecunditas, & alia multa, quæ cum ad rem noſtram hoc in loco non ſpectent, nequaquam poſſunt recenſeri, licet patrius amor nihil intactum relinquere, & omnia libenter proſequi voluiſſet, cum omnium ſocietatum nulla ſit arctior, nulla ſanctior, quàm ea, quæ cum patria vnicuique noſtrum eſt, vt ait *Cicero*. Quod grauiffimi viri magno, & exacto iudicio apud ſe meditantes re & conſilio eam adiuuare non deſiterunt, quod Antiſtes Athenienſis opere illo egregio comprobauit, qui adhuc exulans in patriam reuerſus præclariſſimam victoriam in bello contra Xerxem reportauit. Non abſimile illud Camilli, qui exulans